

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายจรูญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๕๐

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลไว้ ๒ ประการ ได้แก่ ๑. บุคคลจะต้องรับผิดรับโทษทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่บัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ด้วย และ ๒. กฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น รัฐจะตรากฎหมายให้มีผลย้อนหลังไปเอาผิดเอาโทษทางอาญาแก่ผู้ที่กระทำการใดไปก่อนที่จะมีกฎหมายนั้นไม่ได้ อันเป็นหลักการพื้นฐานในทุกระบบกฎหมายของนานาอารยประเทศ

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒ บัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยมีได้มีบทมาตราใดบัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปเอาผิดเอาโทษทางอาญาแก่บุคคลที่กระทำการใดไปก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้บังคับเลย บทบัญญัติในมาตรา ๒๒ วรรคห้า (๓) ที่บัญญัติว่า “(๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอนหรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน” ก็หาใช่บทบัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปลงโทษทางอาญาแก่บุคคลใด

ไม่เพราะเพียงแต่บัญญัติให้ความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน จะมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่งนั้น มีความหมายรวมถึง ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอน หรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา “สิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด” เท่านั้น มิได้รวมถึงทรัพย์สินที่ได้มาก่อนวันที่บังคับใช้กฎหมายนี้ หรือก่อนการกระทำความผิดแต่อย่างใดไม่

ถึงแม้มาตรการริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จะเป็นมาตรการลงโทษทางอาญาประการหนึ่ง แต่ก็ใช้ในการริบทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้กระทำไปหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วเท่านั้น มิได้ให้ใช้กับการกระทำความผิดที่เกิดก่อนการใช้พระราชบัญญัตินี้ด้วย ถึงแม้มาตรา ๓ จะให้นิยามศัพท์ของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวว่า ให้หมายรวมถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงิน หรือทรัพย์สินนั้นซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมด้วย ก็มิได้มีผลทำให้ย้อนหลังไปใช้ริบทรัพย์สินที่ได้มาหรือเปลี่ยนสภาพไปก่อนการใช้พระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด

มาตรา ๒๒ มิใช่บทบัญญัติให้ริบทรัพย์สินอันจะถือเป็นโทษทางอาญา เพราะเพียงแต่ให้อำนาจคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งอาจถูกโอน ชุกซ่อน หรือยกย้ายไปไว้เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหา หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่จำเลยต้องหา อันเป็นมาตรการชั่วคราวที่จำเป็นต้องมีในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทรัพย์สินดังกล่าวยังไม่ถูกริบจนกว่าพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบตามมาตรา ๒๗ ซึ่งศาลจะต้องทำการไต่สวนและเห็นว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้นตามมาตรา ๒๕ บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๗ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่มิได้มีการกระทำความผิดแต่อย่างใด คงเป็นเพียงมาตรการและกระบวนการวิธีดำเนินคดีเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน หลังจากที่ศาลได้ไต่สวนจนได้ความว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยได้กระทำไปหลังจากที่กฎหมายนี้มีผลบังคับใช้แล้วเท่านั้น ทั้งในทุกชั้นตอนและกระบวนการดังกล่าว

บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๗ ก็ได้ให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินสามารถคัดค้านและแสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือเป็นทรัพย์สินที่ตนได้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ซึ่งถ้าผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือศาลก็ต้องสั่งคืนทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่เจ้าของไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มิใช่บทกฎหมายที่บัญญัติลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่มิได้มีส่วนกระทำความผิดแต่อย่างใด ทั้งมิใช่กฎหมายที่มีผลย้อนหลังไปเอาผิดหรือลงโทษทางอาญาแก่บุคคลด้วย ดังนั้น จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

นายเจริญ ภัคดีชนากุล
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ